

Урок 5. ТЕМА, ОСНОВНА ДУМКА В ТЕКСТАХ — РОЗПОВІДЯХ, ОПИСАХ, МІРКУВАННЯХ

Дата _____

Клас _____

Мета: вчити учнів самостійно формулювати тему, основну думку тексту, добирати заголовок, який відповідає темі, основній думці тексту, виявляти у тексті слова, речення, які допомагають визначити основну думку тексту; розвивати увагу, спостережливість; збагачувати словниковий запас учнів; виховувати любов до природи.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

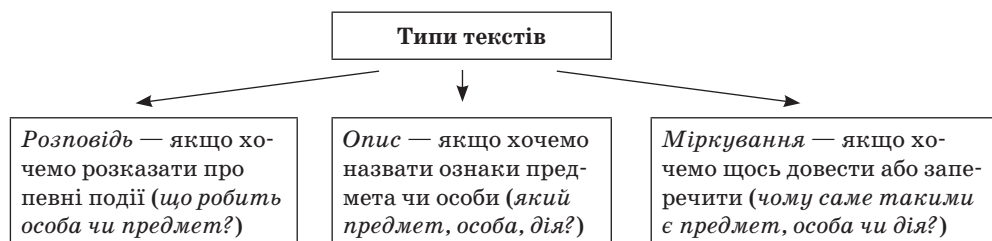
II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ (див. додатковий матеріал до уроку на с. 3)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ми будемо вчитися визначати тему, основну думку у текстах різних типів; спостерігати, чи залежить тема та основна думка від типу тексту.

IV. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Підготовча робота. Робота за таблицею

2. Робота за підручником

1) Вправа 17 (с. 12–13).

- Читання тексту учнями та з'ясування значення невідомих слів.
- Переказ змісту прочитаного тексту.
- Визначення типу тексту, теми і мети.
- Добирання заголовка.
- Вибіркове списування.

— Знайдіть у тексті і запишіть у зошити речення, у яких розкривається основна думка тексту-розповіді. (*Сонечко — корисна комаха. Вона знищує не-нажерливу попелицю.*)

2) Вправа 18 (с. 13).

- Читання тексту та визначення його типу.
— Що цікавого дізналися з тексту?
- Визначення теми, мети тексту.
- Добирання учнями заголовка та запис його в зошити.
— Знайдіть у тексті опис сонечка і запишіть його в зошити.

3) Вправа 19 (с. 13–14).

- Читання тексту та визначення його типу.
- З'ясування характерних ознак тексту-міркування: твердження, доказу і висновку.
- Визначення теми, мети тексту, добирання заголовка.
- Списування речень-доказів, які автор уживає у тексті.

— Знайдіть і підкресліть слова, які доречно вживати у текстах-міркуваннях.

Висновок. Ми розглянули три типи текстів.

— Про кого йдеться в усіх цих текстах? (*Про сонечко*)

— Отже, тема цих текстів однакова.

— А основна думка? Від чого залежить основна думка тексту? (*Від типу тексту*)

— Щоб визначити основну думку тексту, слід звертати увагу на те, до якого типу належить поданий текст.

3. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАЙ

1. Творча робота

— Прочитайте слова, записані на дошці.

Рано, спочатку, потім, удень, після уроків, пізніше, надвечір, увечері.

— На що вказують ці слова? (*На послідовність подій*)

— Використовуючи ці слова, складіть розповідь про свій день.

2. Гра «Кращий знавець мови»

— Прочитайте і відгадайте загадку.

ХТО ДІД?

З'їжджалися дочки у гості до діда:

ось там Завірюха санчатами їде,

за нею Метелиця слідом мете,

Хурделиця хугу з собою веде.

А тільки-но вітер у полі завіє,

як стануть на межі Хуртеча й Завія.

Нарешті, удвох з Заметіллю приїхала

найменша — улюблена донечка Віхола.

— Знайдіть слова-синоніми.

— Поясніть заголовок.

— Що може означати слово *дід*?

— Розкажіть про свого дідуся.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

— Що нового дізналися на уроці?

— У чому зазнали труднощів?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вправа 20 (с. 14) — за вибором учнів.

1. Перевірка домашнього завдання (вправа 16, с. 12)

Учитель заслуховує кілька розповідей за темою «Моя допомога в сім'ї».

— Яка тема ваших розповідей?

— Яка основна думка?

2. Каліграфічна хвилинка

Загадка

- Голі поля, мокне земля.
Дощ поливає. Коли це буває? (*Восени*)

— Запишіть каліграфічно.

Вв Вв Вв во ен се восени

— Складіть прикмети. Підкресліть антоніми.

Восени багач,	то взимку морозно.
Як восени погідно,	то восени хліб у коморі.
Як у травні дощ надворі,	а навесні прохач.

3. Фронтальне опитування

— Що таке текст?

— Як визначити тему тексту?

— Як дібрати заголовок?

4. Самостійна робота

— Прочитайте речення.

— Чи утворюють вони текст? Обґрунтуйте свою думку.

— Яке речення «зайве»? Чому?

— Запишіть відредагований текст.

— Придумайте до нього заголовок.

День був сонячний, теплий. В Оксанки було довге волосся. На небі жодної хмаринки. Сонце пестило землю лагідним теплом. *Лагідний вітерець ледь-ледь колихав верхівки дерев.*

— У виділеному реченні визначте головні та другорядні члени речення.